

Raziyə İsayeva

XƏYALDAN DAHA GÖZƏL

və ya

Xəzər Universiteti kollektivinin Kəlbəcər səfəri

Xəzər Universitetinin illər ərzində formalaşmış çoxlu gözəl ənənələri var. Bu ənənələrdən biri də kollektivimizin zaman-zaman şəhərin gündəlik qayğılarından uzaqlaşaraq, birlikdə səfərə çıxmasıdır. Adətən, tədris ilinin sonunda təşkil olunan belə səfərlər uzun və gərgin bir ilin yorğunluğunu geridə qoymaq, görülən işlərə başqa bir prizmadan baxmaq, iş mühitindən kənarda bir-birimizi daha yaxından tanımaq və yeni planlar qurmaq üçün fürsətdir.

"Xəzər" də bizi müxtəlif işlər, dərslər, görüşlər, layihələr və məsuliyyətlər birləşdirir. Səfərlərdə isə bütün bunlar arxa plana keçir. Müəllim, tədqiqatçı, rəhbər və əməkdaş anlayışlarının yerini yol yoldaşlığı tutur. Birlikdə keçirdiyimiz saatlar, yol boyu etdiyimiz söhbətlər, keçmiş səfərlərin xatirələri, paylaşdığımız süfrələr, çəkdirdiyimiz şəkillər və gözəlməz anlardan doğan gülüşlər universitet həyatımızın ən səmimi xatirələrinə çevrilir.

Bu dəfə yolumuz Kəlbəcərə idi. Səfərimiz gecə başladı. Qarşıda təxminən doqquz saat davam edəcək uzun bir yol vardı. Şəhərin işıqları yavaş-yavaş arxada qaldıqca gecənin səssizliyi bizim də içimizə bir səssizlik hopdururdu. Yolun ilk saatlarında avtobusda söhbətlər, zarafatlar və gülüşlər eşidilirdi. Kimisi əvvəlki illərdəki universitet səfərlərindən danışır, kimisi qarşıda bizi gözləyən mənzərəni təsəvvür etməyə çalışırdı. Saatlar keçdikcə səslər azaldı. Pəncərələrin arxasındakı qaranlıq uzanır, yol kənarındakı işıqlar ara-sıra gecəni yarıb yenidən yox olurdu.

Aran bölgələrindən keçərək, dağlara doğru irəliləyirdik. Gecənin qaranlığında mənzərənin necə dəyişdiyini tam görməsək də, havanın getdikcə sərinləməsindən, döngələrin

artmasından və yolun üzü yoxuşa olmasından dağlara yaxınlaşdığımızı hiss edirdik. Qət etdiyimiz hər kilometr bizi coğrafi olaraq üz tutduğumuz məkana yaxınlaşdırırdı, fikirlərimiz bizi başqa bir dünyaya aparırdı. Dan yeri söküləndə artıq Kiçik Qafqaz dağ silsiləsinin qoynunda idik.

Səhərin ilk işığı üfüqə yayıldıqca Kəlbəcər dağları tədricən qarşımızda görünməyə başladı. Qaranlıqda nəhəng kölgələrə bənzəyən dağlar öz rəngləri, sərt cizgiləri və əzəməti ilə qarşımızda dayandı. Gecə boyu davam edən yuxusuzluq və uzun yolun yorğunluğu bir anın içində unuduldu. Gözlər pəncərələrə dikilmiş, söhbətlər səngimiş, yerini heyranlıq dolu baxışlara vermişdi. Qarşımızda səmaya yüksələn dağlar ecazkar bir mənzərə yaradırdı: 30 ilin həsrətinə bürünmüş mənzərə. Onların füsunkarlığında insanı susmağa vadar edən,

ovsunlayan bir əzəmət vardı. Sıldırım qayalar, dərin dərələr və Sərsəng su anbarı boyunca uzanan dolanbac yollar təbiətin möhtəşəmliyini bütün aydınlığı ilə canlandırırdı. O heyramiz mənzərənin vurğununa çevrildik, ölkəmizin gözəlliklərinə valeh olduq. Hər döngədən sonra yeni bir mənzərə açılırdı: bir tərəfdə səmaya doğru ucalan dağlar, digər tərəfdə isə dərinliklərə

enən yamaclar görünürdü. Tərtər çayı yol boyu sanki bizi müşayiət edirdi, o da bu mənzərəyə öz səsinə, şırıltısını qatırdı. Dağların arasından sürətlə axan çayın zümzüməsi bəzən sakit bir nəğməyə, bəzən isə coşqun bir haraya bənzəyirdi. Suyun şırıltısı, səhərin sərinliyi və dağların səssiz əzəməti bir-birinə qarışaraq, insanın yaddaşında uzun müddət qalacaq bir harmoniya yaradırdı.

Səfər boyu saysız foto çəkirdik, amma gözün gördüyü gözəlliyi heç bir foto əks etdirə bilmir. Foto dağın quruluşunu, çayın istiqamətini və yolun döngələrini göstərə bilər. Lakin içimizə çəkdiyimiz dağ havasının təmizliyini, Tərtər çayının şırıltısının qayalar arasında necə əks-səda verdiyini və səhər çağında keçirdiyimiz hissləri çatdırma bilməz. Kəlbəcər səfəri sadəcə bir şəhərimizin ziyarəti deyildi. Bu, uzun illər haqqında danışdığımız, adını eşitdiyimiz və xəritədə izlədiyimiz cənnət kimi bir məkanla canlı görüş idi.

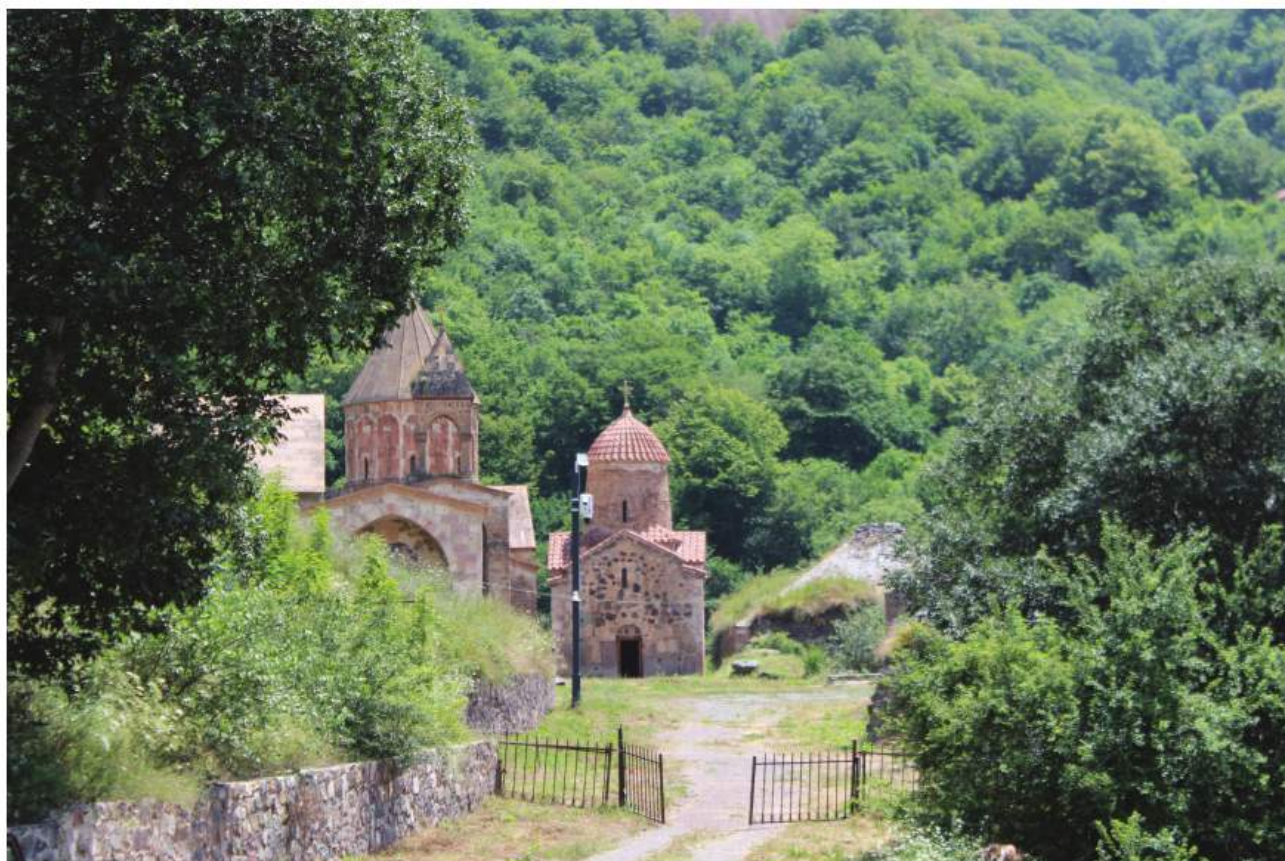
Kəlbəcərə çatdığımız gün uzun yolun yorğunluğu və yuxusuzluğu içindəydik. Lakin dağların qoynunda keçirdiyimiz ilk saatlardan etibarən yorğunluğumuzun yerini qərribə bir rahatlıq və hüzur aldı. Təbiətin saflığı, havanın təmizliyi və mənzərənin möhtəşəmliyi bizim ruhumuza bir yenilik gətirdi. Bütün gecəni yatmasaq da, həmin günü dolğun və xoş keçirdik: birlikdə gəzdik, doyunca söhbət etdik, bəzən güldük, bəzən də ətrafımızdakı gözəlliyə baxaraq susduq. Kimlərsə arılar sancdı, kimlərsə həşəratlar dişlədi, amma heç nə olmamış kimi, yolumuza davam edib ətrafdakı gözəlliklərdən həzz almağa çalışdıq. Bəlkə də ətrafımızın gözəlliyindən ruhumuza yayılan istilik ağrılarımızı hiss etməməyə kömək edirdi.

Yolüstü Suqovuşana baş şəkib, o möhtəşəm mənzərəni öz gözlərimizlə gördük, uşaq kimi sevinib, suların çağladığı məkanın seyrinə daldıq. Burada sanki hər şeyin öz yaddaşı vardı. Dağlar susurdu, amma onların sükutunda qeyri-adi bir mübhəmlik vardı. Çay axırdı, lakin özü ilə keçmişin izlərini, həsrətini, ağrısını, ümidlərini daşıyırdı. Yol boyunca gördüyümüz hər qaya, hər yamac, hər ağac - bu torpağın qədim tarixinin səssiz şahidləri müdrik bir insan kimi sakitcə bizi dinləyir, yaddaşını təzələyirdi.

... Kəlbəcər - yenidən qovuşduğumuz yurd yeri! Onun adı yaddaş, həsrət, qayıdış,

gələcəyə ümid kimi ifadələrlə bağlıdır. İnsan belə bir yerə ilk dəfə qədəm qoyarkən eyni anda fərqli hisslər yaşayır: sevinc, qürur, kövrəklik, minnətdarlıq, məsuliyyət, ... və sözlə ifadə edə bilməyəcəyimiz neçə-neçə duyğular. Biz bu torpaqlara qayıtdıq! Gələcəimizin məqsədi yalnız bu gözəllikləri görmək, burada istirahət etmək deyil; bu torpağın tarixini xatırlamaq, təbiətini qorumaq və gələcəyini düşünmək idi. Bəlkə də buna görə səfərin bəzi məqamlarında kollektivimizdə qəribə bir səssizlik yaranırdı. Həmin səssizlik əsla uzun yolun yorğunluğundan qaynaqlanırdı. Hər addımda qarşımıza çıxan mənzərə o qədər dərin və heyranəmizə mənə daşıyırdı ki, sözlərlə onları ifadə etmək mümkün deyil. İnsan sadəcə baxmaq, dinləmək və həmin anı yaddaşına həkk etmək istəyirdi.

Axşamüstü isə dağların sakitliyi həzin nəğmələrə, gözəl musiqilərə və səmimi söhbətlərə qarışdı. Gün ərzində gördüklərimizin yaratdığı unudulmaz təəssüratlarla bir süfrə ətrafında toplaşaraq, Kəlbəcərin ləziz təamlarından daddıq. Süfrənin doğmalığı, yeməklərin ləzzəti, əməkdaşların şən əhval-ruhiyyəsi və dağların axşam sərinliyi səfərimizə xoş ovqat, fərqli bir rəng qatdı. Ürəkoxşayan nəğmələr səsləndi, şən gülüşlər bir-birinə qarışdı. Söhbətlərimiz gah keçmiş xatirələrə, gah bugünkü təəssüratlarımıza, gah da gələcək arzularımıza yönəlirdi. Bir mövzudan digərinə keçir, zamanın necə ötdüyünü hiss etmirdik. Universitetin müəllimi

Aşıq Ramin Qarayevin ifası dağların qoynunda, doğma torpaqlarımızda addımlamaq hissinin qüruruna qarışır, musiqinin ahəngi ruhumuza rahatlıq gətirirdi.

Belə anlarda insan anlayır ki, bəzən ən səmimi fikir mübadiləsi, mühüm ideyalar iclas otaqlarından və rəsmi görüşlərdən kənarda, dağların qoynunda, çayın zümzüməsi altında və ya birlikdə keçilən uzun bir yolun sonunda baş tutur. Təbiətin qoynunda hiss etdiyimiz azadlıq hissi düşüncələrimizi genişləndirir, qarşımızdakı dağlar kimi planlarımız böyüyür, yollar kimi yeni istiqamətlərə uzanırdı. Gündəlik iş həyatında vaxt tapa bilmədiyimiz mövzular haqqında uzun-uzadı danışdıq. Universitetimizin gələcəyi, qarşıda duran layihələr, yeni təşəbbüslər və birlikdə görə biləcəyimiz işlər haqqında çoxlu planlar qurduq.

Belə səfərlərin qəribə bir özəlliyi var. Həmkarlarını fərqli tərəflərdən tanıyırsan. Universitetdə sakit və ciddi görünən birinin adi əhvalatları necə maraqla danışdığını, hər zaman məşğul olan bir əməkdaşın təbiətin qoynunda uşaq kimi sevindiğini görə bilirsən. Gündəlik iş rejimində diqqətdən yayınan insani keyfiyyətlər məhz belə anlarda üzə çıxır. Birgə yol insanları yaxınlaşdırır; çünki həmin yolda hamı eyni məsafədən keçir, eyni səhəri qarşılayır, eyni süfrəni paylaşır və eyni mənzərənin şahidinə çevrilir. Xəzər Universitetinin ən böyük dəyərlərindən biri də məhz bu birlik hissidir. Universitet yalnız auditoriyalardan, ofislərdən, elmi məqalələrdən və rəsmi tədbirlərdən ibarət deyil. O, eyni zamanda insanlar arasında yaranan münasibətlərdən, illər ərzində formalaşan etimaddan və birlikdə yaşanan xatirələrdən ibarətdir. Bəzən bir kollektivin ruhunu uzun yolda paylaşılan adi bir söhbət, gözəl mənzərə qarşısında yaranan heyranlıq və ya birlikdə keçirilən nəğmə dolu bir axşam daha aydın ifadə edir.

Səhəri gün yolumuz bizi yeni ünvanlara apardı. Xudavəng monastırını ziyarət etdik, Ağdərənin Heyvalı kəndinə, Vəngli kəndinə, Xocalıya və Əsgəran qalasına baş çəkdik. Hər bir dayandığımız məkanın öz mənzərəsi, öz sükutu və öz tarixi vardı.

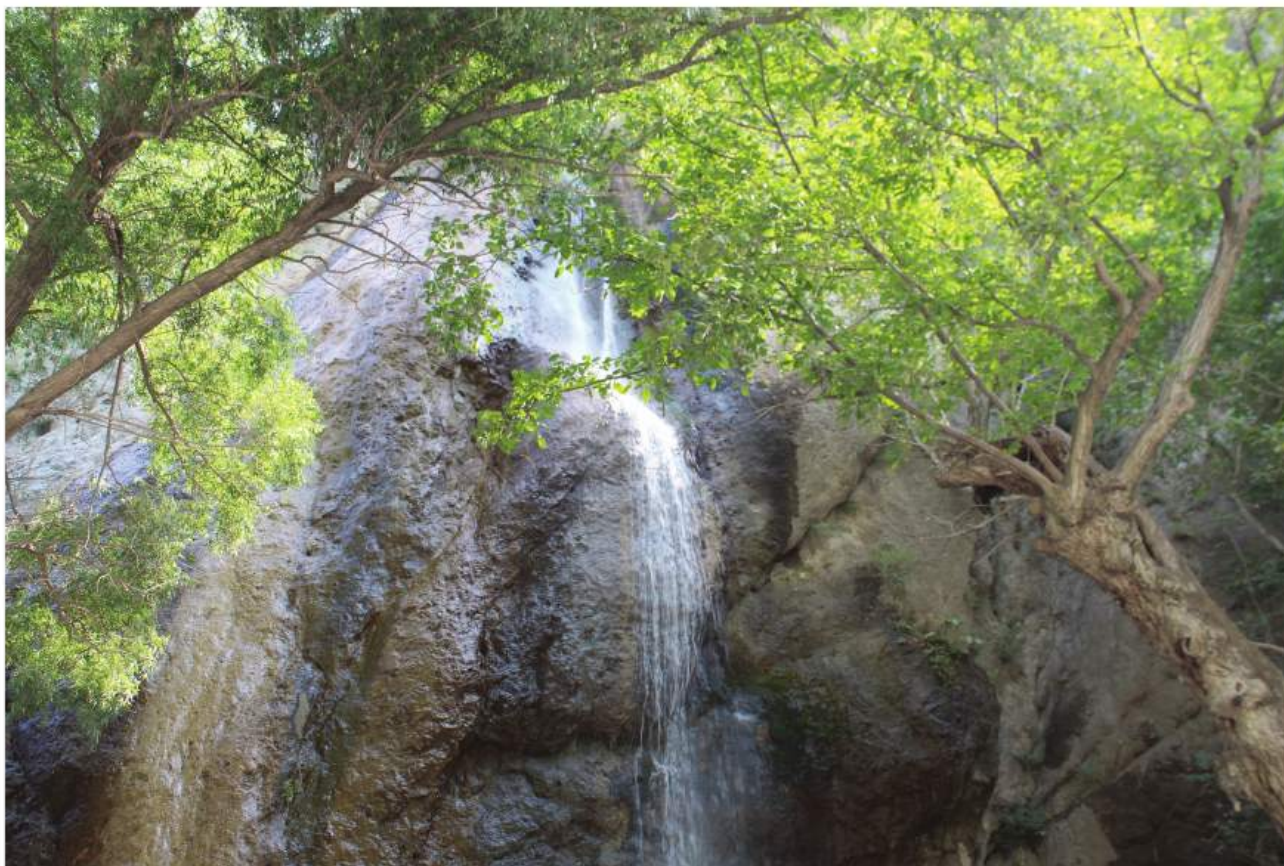
.... Xudavəng monastırının qədim divarlarında uzaq keçmişin nəfəsi hiss olunurdu. Daşların üzərində əsrlərin izi görünür, hər daşın, hər divarın öz hekayəsi vardı və sakitlik onları dinləməyə çağırırdı. Bizə bütün səyahət boyu maraqlı çıxışları, olduğumuz bölgənin zəngin tarixi və memarlıq abidələri haqqında ətraflı məlumatları təqdim edən bələdçimiz Rəsul vətən eşqiylə yanan, ilk dəfə gəldiyi torpaqlarda olduğu üçün xoşbəxtliyini, heyranlığını gizlədə bilməyən bir gənclərdir. Xudavəng Monastırı haqqında öyrənil-bildiklərini, maraqlı rəvayətləri xüsusi bir şövqlə danışaraq, bizi tarixin dərinliklərinə apardı. Burada tarix yalnız kitablarda oxunan hadisələrdən ibarət deyildi; o, gözümüzün qarşısında dayanmış, daşlara, divarlara və ətrafdakı təbiətə hopmuşdu.

Vəngli kəndindən, Xocalıdan və Əsgərindən keçdikcə hisslərimiz daha da mürəkkəbləşirdi. Bir tərəfdən doğma torpaqların gözəlliyinə heyran qalır, digər tərəfdən isə bu yerlərin yaşadığı ağrı-acıları düşünərək təsirlənirdik. İçimizdə bir sızıltı vardı. Lakin həmin

sızıltıya rahatlıq, sevinc və qürur qarışmışdı. Çünki artıq bu yollarla sərbəst hərəkət edir, bu torpaqların havasını udur, onların gözəlliyini öz gözlərimizlə seyr edirdik. Əsgəran qalasının qarşısında dayanarkən sanki keçmişlə bu gün bir-birinə qovuşurdu. Bu qədim divarlar yüzillərin hadisələrinə şahidlik etmişdi. Biz isə həmin divarların qarşısında həm tarixin yükünü, həm də bu günün sevincini yaşayırdıq.

Bu səfər boyunca olduğumuz hər bir məkan bizə Azərbaycanımızın nə qədər zəngin, rəngarəng və gözəl olduğunu bir daha göstərdi. Vətənimizi yenidən kəşf etdik, ona heyran olduq! Şəhərin səs-küyü, soyuq divarları, saatlarla iş masaları arxasında oturmaq bizi yurduumuzun gözəlliklərindən ayrı salmışdı. Bu səfər isə bizə onu yenidən vərəq-vərəq açdı. Dağlara, dərələrə, çaylara, qədim abidələrə, yollar boyu açılan mənzərələrə baxdıqca ürəyimizə fərəh hissi dolurdu. Onun hər bölgəsinin fərqli bir gözəlliyi, hər daşının fərqli bir hekayəsi vardı. Gördüklərimiz bizi heyrləndirir, eyni zamanda bu torpağa olan bağlılığımızı daha da artırır.

... Bu yerlərdən keçərkən duyduğumuz təzadlı hisslər bir-birinə qarışmışdı. Bizim yaşadığımız təzadlı hisslərin vəhdətindən yaranan, izahı olmayan bir duyğu idi... Bu, torpaqlarımızın azadlığı uğrunda canlarından keçən igid oğullarımıza qarşı qəlbimizdəki sonsuz minnətdarlıq hissi idi... Bu minnətdarlıq ehtiyacı sadəcə dillə ifadə edilə bilən təşəkkür deyildi. O, gördüyümüz hər mənzərədə, keçdiyimiz hər yolda, içimizə çəkdiyimiz hər dağ havasında səssiz haray kimi yaşayırdı.

Kəlbəcər səfəri bizdə ölkəmizi qarış-qarış gəzmək, onun hər guşəsini tanımaq hissini və hər qarışına olan sevgini gücləndirdi. Havasını içinə çəkmək, çaylarının səsinə dinləmək, dağlarını seyr etmək, yollarında addımlamaq və bu gözəllikləri doya-doya yaşamaq istəyirdik (sakitcə, bəzən isə hayla-küylə digər şəhər və kəndlərə səfərlərimizi planlayırdıq). Əslində isə anlayırdıq ki, insan doğma torpaqdan heç vaxt tam doya bilmir. Hər görüş yeni həsrət, hər səfər yeni qayıdış yaradır.

Geriyə yolumuzun ən yadda qalan məqamlarından biri Dillər və ədəbiyyatlar departamentinin rəhbəri Dr. Dilbər Zeynalova tərəfindən gözlənilmədən başlanılan şeir-sənət məclisi oldu. Sanki bir qığılcım yetərli imiş: söhbət bir anda alovlandı, fikir mübadiləsi qızgın müzakirəyə çevrildi.

Professor Hamlet İsaخانlının şerləri səsləndi, onun yeni "Dəli Ceyran" romanı ətrafında müzakirə başladı. Əməkdaşların ünvanladığı cəsarətli və düşündürücü suallara müəllif eyni həyəcan və ehtirasla cavab verir, söhbətləri ilə həm günümüzə, həm də səfərimizə rəng qatırdı. Müzakirə o qədər maraqlı və təsirli oldu ki, bizi heyranlıqla dinləyən sürücümüz özünü saxlaya bilməyib müəllifə sual verdi. Beləcə, uca dağlar qoynunda, dolanbac yollarla şütüyən avtobusumuz bir anda səyyar şeir-sənət məclisinə çevrildi. Bu, məhz "Xəzər" ruhuna yaraşan bir ortam idi: səmimi, azad, yaradıcı və ilham dolu.

.....Əvvəlki illərdəki oxşar səfərlərimizdən də çoxlu xatirələrimiz vardı. Hər bir yolun öz hekayəsi, hər bir məkanın yaddaşımızda öz rəngi qalıb. İllər keçdikcə bəzi detalları unutsaq

da həmin səfərlərdə yaşadığımız hisslər bizimlə qalır. Harada olduğumuzu, kimin hansı sözü söylədiyini və nəyə güldüyümüzü tam xatırlamasaq da, birlikdə olmağın verdiyi doğruluğu unutmaq olmur. .

Kəlbəcər səfəri isə bu xatirələr sırasında xüsusi yer tutdu. Çünki bu dəfə qarşımızda yalnız qeyri-adi təbiət mənzərəsi, möhtəşəm dağları olan bir məkan deyil, böyük mənəvi mənə daşıyan bir yurd yeri vardı. Biz dağları görməyə gəlmişdik, amma onların qarşısında öz yaddaşımızla da üz-üzə qaldıq. Biz bir qədər dincəlmək üçün yola çıxmışdıq, lakin geri qayıdarkən özümüzə istirahətdən daha artıq bir şey aparırdıq: yenilənmiş birlik hissi,

torpağa bağlılıq, minnətdarlıq və paylaşılmış yeni bir xatirə. Bakıya yeni bir enerji ilə qayıdırdıq...

Nəhayət, gecə saatlarında Bakıya çatdıq. Şəhərin işıqları uzaqdan görünməyə başlayanda sanki nağıllar aləmindən gündəlik həyatın reallığına qayıdırdıq. Bir neçə gün ərzində gördüyümüz dağlar, çaylar, qədim abidələr və keçdiyimiz yollar artıq arxada qalmışdı. Lakin onların yaratdığı hisslər hələ uzun zaman bizimlə qalacaq. Qəlbimizdə məmnunluq, rahatlıq, dolğunluq və mənəvi zənginlik vardı. Bu səfər yorğunluğunun içində sanki hər birimiz özümüzə görünməz bir zənginlik gətirirdik: dağların əzəmətini, Tərtər çayının zümzüməsini, nəğmə dolu axşamın sevincini, qədim abidələrin sükutunu və doğma torpaqların ətrini...

Bu günləri, bu yolları və bu duyğuları yaşamağımıza imkan yaradan hər kəsə təşəkkür edirik. Bizə birlikdə olmağın sevincini, ölkəmizin gözəlliklərini yenidən görməyi və azad olunmuş torpaqlarımızda qürurla addımlamağı yaşadanlara minnətdarıq.

Biz dağlardan uzaqlaşdıq, amma dağlar içimizdə qaldı. Bəlkə də biz də dağların yaddaşında qaldıq...